

KS. WALERIAN SŁOMKA

ZAGADNIENIE DUCHOWEJ FORMACJI KLERYKÓW W AMERYKAŃSKIM I POLSKIM PROGRAMIE WYCHOWANIA I STUDIÓW W WYŻSZYCH SEMINARIACH DUCHOWNYCH

I. GENEZA DOKUMENTÓW I ICH OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

28 X 1965 r. pap. Paweł VI zatwierdził soborowy *Dekret o formacji kapłańskiej (Optatam totius)*, który stanowił tylko ogólne normy tej formacji, a jednocześnie wzywał konferencje poszczególnych episkopatów do opracowania „sposobu formacji kapłańskiej” dostosowującego te ogólne normy „do warunków poszczególnych terenów i czasów, aby formacja kapłańska odpowiadała zawsze potrzebom duszpasterskim tych krajów, w których pełnić się ma posługę kapłańską” (DFK 1).

Synod Biskupów w Rzymie w 1967 r. zalecił Kongregacji do Spraw Wychowania Katolickiego, by opracowała i przedłożyła episkopatom zarys takiego dokumentu, wspierając w ten sposób episkopaty poszczególnych krajów w opracowaniu „sposobu formacji kapłańskiej”. W odpowiedzi na to wspomniana Kongregacja przygotowała *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, wykorzystując dotychczasowe prace poszczególnych episkopatów w tym zakresie.

Konferencja Episkopatu Polski już w lipcu 1968 r. przesłała swe *Ratio Institutionis Sacerdotalis* Kongregacji do Spraw Wychowania Katolickiego, która 12 VIII tegoż roku zatwierdziła przesłany dokument jak podstawę wychowania i studiów w seminariach duchownych w Polsce na okres 6 lat. Dokument został napisany w języku łacińskim i w tymże języku rozpowszechniono go w maszynopisie liczącym 54 strony.

Episkopat amerykański z jednej strony przyczyniał się do ostatecznego sformułowania *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, z drugiej zaś pracował nad *Programem kapłańskiej formacji* dla swego kraju, korzystając często ze współpracy z licznymi seminariami duchownymi. Ostatecznie w listopadzie 1970 r. Narodowa Konferencja Episkopatu Amerykańskiego przyjęła *The Program of Priestly Formation* i przesłała go do zatwierdzenia Kongregacji do Spraw Wychowania Katolickiego. Kongregacja 18 I 1971 r. zatwierdziła dokument na 5 lat.

W tym też roku dokument liczący 119 stron został opublikowany drukiem.

Różnice między dokumentem amerykańskim a polskim dotyczą nie tylko sprawy druku, objętości czy języka. Różna jest także struktura dokumentów i różne w nich rozłożenie akcentów. Dokument polski jest podzielony na 4 działy: o powołaniu, o przygotowaniu do kapłaństwa przed wyższym seminarium duchownym, o wyższych seminariach duchownych i o formacji po ukończeniu studiów seminaryjnych; dokument amerykański — na 4 obszerne części, które traktują o zawodowej formacji do kapłaństwa, o formacji w college, w high school i o formacji kapłanów zakonnych. Oprócz tych 4 części dokument amerykański zawiera jeszcze 5 apendyksów: modelowy program studiów, stosunek filozofii i teologii, uwagi specjalne o seminariach na poziomie high school, pasterska troska o powołania, wykaz biskupów przygotowujących *Program*.

Część pierwsza amerykańskiego dokumentu jest poświęcona ściśle diecezjalnym wyższym seminariom duchownym. Zawiera ona 7 rozdziałów omawiających cele, program akademicki, formację pasterską, formację duchową, życie wspólnotowe i dyscyplinę, administrację seminarium i wymiar ekumeniczny w wychowaniu teologicznym. Dział polskiego dokumentu, poświęcony diecezjalnym wyższym seminariom duchownym, liczy 6 punktów: zasady ogólne, o formacji duchowej, o formacji doktrynalnej, o formacji ściśle pastoralnej, o różnych rodzajach praktyk, o święceniach.

Przedmiotem zainteresowania niniejszego artykułu nie jest jednak porównywanie wspomnianych tu dokumentów w całej rozciągłości, lecz studium nad koncepcją formacji duchowej kleryków właściwą obu dokumentom. Wybór sformułowanego wyżej tematu tłumaczy się nie tylko faktem możliwości zetknięcia się przez autora z obu dokumentami i praktyką formacji duchowej przyszłych kapłanów w krajach, w których te dokumenty powstały, lecz także chęcią porównania 2 koncepcji episkopatów, które w ogólnym mniemaniu mają zajmować zupełnie różne pozycje w stosunku do posoborowej odnowy posługiwania kapłańskiego w Kościele i świecie.

II. DOKTRYNALNO-DUSZPASTERSKIE PRZESŁANKI DUCHOWEJ FORMACJI

1. Dokument amerykański

Nawiązując do *Dekretu o formacji kapłańskiej*: „całe kształcenie alumnów winno zdarzać do tego, aby na wzór Pana Naszego Jezusa Chrystusa, Nauczyciela, Kapłana i Pasterza, wyrabiali się oni na prawdziwych duszpasterzy” (DFK 4); „Formacja duchowa niech wiąże się

ściśle z intelektualną i duszpasterską. Szczególnie z pomocą kierownika duchowego powinna ona być tak prowadzona, aby alumni nauczyli się żyć w ścisłej i nieustannej łączności z Ojcem przez Syna Jego Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym” (DFK 8), amerykański dokument podkreśla, że zgodnie z tym dekretem orientacja pastoralna ma być wiodącym kryterium duchowego, intelektualnego i dyscyplinarnego składnika życia seminaryjnego, a potwierdzeniem tego może być także stwierdzenie *Konstytucji dogmatycznej o Kościele*, że obowiązki duszpasterskie mają być zasadniczym środkiem własnego uświęcenia kapłanów (KK 41). Ponieważ obowiązki pastoralne sprowadzają się do posługi słowa, sprawowania sakramentów, liturgii i posługi pasterskiej, czyli służby w stosunku do wspólnoty chrześcijańskiej, dlatego duchowa formacja przyszłych kapłanów winna dokonywać się w nawiązaniu do tych 3 obowiązków posługiwania pastoralnego¹.

Posługa słowa. Zanim seminarzyści staną się nauczycielami słowa, muszą być wsparci w rozumieniu objawienia Bożego, szczególnie zawartego w Piśmie św. Celowi temu służy nie tylko studium i refleksja nad Pismem św., ale także modlitwa osobista. Wszyscy wykładowcy, a szczególnie kierownik duchowy, winni podkreślać w wykładach, homiliach i prywatnych poradach tę konieczność i przypominać, że Bóg jest tym, który otwiera serca. Cały wysiłek człowieka, łącznie z modlitwą, winien zmierzać do tego, by ułatwić działanie Duchowi Bożemu. Duch modlitwy, rozwijany i karmiony chrztem wiary, ma prowadzić seminarzystów do utożsamienia ich z Jezusem Chrystusem (Flp 2, 5) i do uwrażliwienia ich na cierpienia i potrzeby ludu tak, by chętnie przepowiadali niewyczerpane skarby Chrystusa objawiające tajemnicę zbawienia w Bogu (Ef 3, 8-9).

Młodzi ludzie, zdaniem dokumentu, czują dziś potrzebę modlitwy i są świadomi obecności Boga w osobach innych ludzi, jednakże nie rozumieją wartości tradycyjnych metod modlitwy i medytacji. Dlatego też metody te winno się podać przestudiowaniu w świetle współczesnej teologii, nauk o ludzkim zachowaniu się i sztuki oraz wydobyć z nich wartości dla naszych czasów. Pogłębienie gotowości modlenia się, wytrwałości i dyscypliny w modlitwie, milczenia i refleksji poprowadzi seminarzystów do osobistego dialogu w wierze z Ojcem, Synem i Duchem Świętym².

Sprawowanie sakramentów — liturgia. Dokument amerykański przypomina najpierw, że przede wszystkim Jezus Chrystus jest sakramentem obcowania Boga z ludźmi. W Chrystusie także Kościół

¹ *The Program of Priestly Formation* s. 30.

² Tamże s. 31 n.

jest sakramentem. Maryja, matka Jezusa, jest przykładem wierności, miłości i otwartości dla Ducha Świętego, dlatego cały Kościół zmierza do tego, by stać się miejscem obecności Boga w świecie i dla świata. W konsekwencji każdy chrześcijanin, podobnie jak Maryja, staje się żywym sakramentem, czyli znakiem Chrystusa. Właśnie ta przemiana w Chrystusie dokonuje się przez specjalne działanie sakramentalne. Kandydat do kapłaństwa, podobnie jak inni chrześcijanie, został przez chrzest zanurzony w tajemnicę śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, a przez bierzmowanie podjął program dojrzałości chrześcijańskiej. Zmierzając do kapłaństwa kleryk ma wezwanie do głębokiego udziału w śmierci i zmartwychwstaniu Pana przez sakrament pokuty i Eucharystię. Pokuta, pokora i samozaparcie są podstawowymi środkami skutecznego nawracania serca dla całego ludu Bożego. Seminarzysta jednak, jako przyszły pasterz dusz, ma głębiej przeżyć to, czego będzie uczył innych. Cały ten proces osobistego wysiłku w modlitwie, w autorefleksji przed Bogiem, w praktykowaniu chrześcijańskiego umartwienia i samozaparcia, w korzystaniu ze spowiedzi i kierownictwa duchowego winien być usakramentalniony przez swe odniesienie do Eucharystii przez pokutę.

Wzajemna wspólnota nawróconego ludu Bożego oraz wspólnota z Chrystusem i Ojcem w najwyższym stopniu dokonuje się jednak w Eucharystii. Dlatego też przyszły kapłan w Eucharystii ma odkryć miejsce swego osobistego rozwoju duchowego. Kleryk winien nie tylko coraz bardziej rozumieć, że Eucharystia jest centralnym aktem kultu Mistycznego Ciała, lecz także, że Eucharystia jest najbardziej żywotnym źródłem pokarmu i ubogacenia w życiu chrześcijańskim oraz źródłem jedności w miłości całego Kościoła. Wrażliwy na eucharystyczną obecność Chrystusa seminarzysta tym łatwiej będzie umiał odkrywać Jego obecność w świecie. Dla tych racji dokument wyraża życzenie, by seminarzyści codziennie partycypowali we mszy św. oraz chętnie brali udział w sprawowaniu chwały Bożej przez śpiewanie psalmów (brewiarz) i pieśni religijnych oraz w modlitwie wstawienniczej za potrzeby całego ludu Bożego³.

Posługiwanie pasterskie. Seminarzysta, jako przyszły kapłan, ma być poświęcony na służbę wspólnoty wierzących, czyli na służbę Kościoła. Jego zadaniem będzie budowanie wspólnoty Kościoła. Dlatego też powinien znać doświadczenia budowania różnych wspólnot. Sam także winien przeżyć wspólnotę Kościoła. W tym celu seminarza mają umożliwić swym wychowankom kontakt ze starszymi i dziećmi, z kobietami, z ludźmi innych ras i kultur. Te okoliczności umożliwiają mu zdemaskowanie w sobie tendencji do izolacjonizmu i zobojętniałego indy-

³ Tamże s. 32-34.

widualizmu, które są nie do pogodzenia z misją budowania wspólnoty Kościoła.

Przeżycie wspólnoty Kościoła i misja służenia tej wspólnotie muszą — zdaniem dokumentu — znaleźć swe źródło w prawdzie o zamieszkiwaniu Osób Bożych w sercach odkupionych ludzi. Ta właśnie godność czyni nas świętymi i miłymi Bogu. To Duch Święty uzdalnia do wiary, nadziei i miłości, które razem z cnotami naturalnymi konstytuują chrześcijańskie życie. Przykładem wielbienia Boga i miłowania człowieka jest Jezus Chrystus i Jego matka Maryja. Dlatego nabożeństwa do Jezusa i Maryi winny znamionować życie przyszłego kapłana, czyli drogę przygotowywania się do służby pasterskiej, która wyrazi się szczególnie przez miłość aż do poświęcenia, przez dojrzałe posłuszeństwo władzy kościelnej, która też jest posługiwaniem, przez czystość celibatu i pasterskie ubóstwo nieodłączne od wrażliwości na potrzeby drugiego i zarządzające tym potrzebom ⁴.

2. Dokument polski

Wychodząc od stwierdzenia o konieczności dobrej postawy teologicznej i naukowej dla formacji duchowej przyszłego kapłana, również dokument polski stawia formację pastoralną jako cel formacji duchowej, a tajemnicę zbawienia sprawowaną w Kościele Chrystusowym uważa za źródło wszelkiej formacji duchowej ⁵. Cel posłannictwa pastoralnego ma być rozumiany w łączności z ostatecznym celem stworzenia, którym jest chwała Trójcy Świętej, zmierzającej do wzrostu Ciała Chrystusowego, którym jest Kościół jako wspólnota wiary, nadziei i miłości, w którym dokonuje się dzieło zbawienia.

W nawiązaniu do tego, do czynników formacji duchowej przyszłego kapłana należy zaliczyć wspólnotę z papieżem, biskupem i innymi kapłanami, wspólnotę wzmacnianą modlitwą, miłością i posłuszeństwem. Szczególną rolę w duchowej formacji — także według tego dokumentu — odgrywa życie liturgiczne, do którego seminarzysta winien być praktycznie wdrażany, nabożeństwo do NMP (m.in. uroczyste obchodzenie świąt maryjnych) oraz inne praktyki życia duchowego, stanowiące program dnia kleryków w polskich seminariach duchownych.

Wśród cnót, które przyszedł kapłan powinien posiadać, polski dokument wymienia posłuszeństwo, pokorę, samozaparcie, gorliwość apostołską i duch ubóstwa ⁶ oraz tzw. cnoty ludzkie, jak: sprawiedliwość, szczerłość, skromność, wierność i punktualność. Szczególne miejsce w formacji du-

⁴ Tamże s. 34-37.

⁵ *Ratio Institutionis Sacerdotalis* s. 22.

⁶ Tamże s. 23-27.

chowej winno też zająć takie wychowanie, by kapłan w przyszłości przestrzegał celibatu ⁷.

III. ROLA KIEROWNIKA DUCHOWEGO I INNYCH WYCHOWAWCÓW ORAZ PROFESORÓW W FORMACJI DUCHOWEJ KLERYKÓW

1. *Dokument amerykański*

Rola wychowawców i profesorów. Dopuszczając różne tytuły, obok tytułu kierownika duchowego, a nawet, jak to jest w seminariach prowadzonych przez księży sulpicianów, możliwość pełnienia tej funkcji przez rektora, dokument amerykański domaga się, by w każdym ośrodku studiów teologicznych przygotowujących do kapłaństwa był ktoś odpowiedzialny za duchową formację przyszłych kapłanów i za duchowe życie w seminarium. Jednakże zmieniające się warunki życia uniemożliwiają spełnienie tego zadania wyłącznie przez kierownika duchowego. Dlatego też do współpracy winni włączyć się wszyscy wychowawcy i profesorowie seminarium duchownego. Każdy kapłan pracujący w seminarium powinien się czuć świadkiem Chrystusowego kapłaństwa dla kleryków. Kierownik duchowy ma tylko koordynować to zaangażowanie się wszystkich w proces wychowania kleryków do dojrzałości duchowej w kapłaństwie.

Wszyscy powinni także przeprowadzać selekcję w doborze ludzi, którzy mają pracować w seminarium duchownym. Ludzie ci muszą odznaczać się nie tylko talentem nauczycielskim, lecz także gorącą, wielkoduszną i duchowo dojrzałą osobowością. Nie da się — zdaniem dokumentu — dostatecznie mocno podkreślić roli wpływu przykładu, poświęcenia i osobistego życia w chrześcijańskiej przyjaźni tych, którzy pracują w seminariach. Dlatego też żaden profesor nie może traktować swego przedmiotu wyłącznie w aspekcie informatywnym bez uwzględnienia wymiaru formacyjnego. Seminarium duchowne ma umożliwić swoim wychowankom tworzenie różnych wspólnot życia, liturgii, wspólnej pracy, którym winien przewodzić jeden z wychowawców lub profesorów ⁸.

Specjalne zadania kierownika duchowego. Kierownik duchowy, obok koordynowania pracy nad duchową formacją wszystkich profesorów i wychowawców, ma zadbać, aby każdy seminarzysta mógł wybrać osobistego kierownika duchowego, który służyłby mu gorącym zaangażowaniem w jego duchowy rozwój. Szczególnym przedmiotem trosk i zabiegów kierownika duchowego winna być sprawa skuteczności duchowego kierownictwa. W tym celu niezbędne będą kontakty i wy-

⁷ Tamże s. 27-30.

⁸ *The Program of Priestly Formation* s. 37 n.

miana doświadczeń z resztą kapłanów pracujących w seminarium duchownym.

Kierownik duchowy ma być duszą życia modlitwy, a szczególnie celebrowania Eucharystii. Dlatego jest wskazane, by był on członkiem komitetu seminaryjnego do spraw liturgii. Jego osobiste praktyki życia duchowego, osobista modlitwa i czytania winny być ożywiane programem duchowego życia wspólnoty seminaryjnej. Do niego też należy organizowanie dni skupienia i rekolekcji oraz codziennego życia w seminarium tak, by rodziło ono świętość i szczęście.

Analizowany dokument zwraca jeszcze uwagę na pomoc psychiatry i psychologa w formowaniu kleryków do duchowej dojrzałości. Kierownik duchowy może korzystać z tej pomocy, ale musi zadbać o to, aby w związku z tym nie dokonały się żadne nadużycia (np. niezachowanie tajemnicy wyników badań).

Nakreślona wyżej odpowiedzialność kierownika duchowego domaga się też specjalnego przygotowania kapłanów do tych zadań. Męska pobożność i roztropny sąd winny cechować kapłanów, którzy są wybierani do pełnienia tej funkcji. Muszą oni mieć doświadczenie duszpasterskie, które predysponowałoby ich do dobrego obcowania z innymi, oraz znać współczesną teologię, nauki biblijne, a także znać się na poradnictwie. Dla przygotowania takich kierowników duchowych zaleca się utworzenie specjalnych kursów, instytutów czy programów formacyjnych⁹.

2. Dokument polski

Polski dokument rozpoczyna dział o formacji duchowej kleryków stwierdzeniem: „Director spiritualis est principalis magister institutionis spiritualis alumnorum, quos verbo et exemplo ad perfectionem sacerdotalem dirigit”¹⁰. Nie znajdujemy w nim jednak nakreślonych kompetencji i obowiązków szczegółowych kierownika duchowego. Dokument mówi także o moderatorach i profesorach, którzy duchowo mają wspierać kierownika duchowego w jego zadaniu. Do nich należy wypracowanie harmonii między formacją duchową a doktrynalną i pastoralną. Formacja ta winna bowiem mieć charakter trynitarny, chrystocentryczny i eklezjalny. Zaleca się, aby moderatorzy duchowej formacji oparli swoje oddziaływanie na solidnym fundamencie nauki teologicznej i pedagogicznej, a profesorowie przekazywali nie tylko autentyczną wiedzę, ale także swym kapłaństwem, duchowością i przykładem sprzyjali rozwojowi Bożego powołania alumnów i w bratniej jedności z rektorem mieli przed oczyma ich pastoralną formację. Można tylko wnosić, że rozwój życia eucharystycznego alumnów nakreślony z praktycznymi zaleceniami,

⁹ Tamże s. 38 n.

¹⁰ *Ratio Institutionis Sacerdotalis* s. 22.

nabożeństwo do NMP i inne ćwiczenia duchowe praktykowane w polskich seminariach duchownych mają być organizowane i prowadzone przez kierownika duchowego ¹¹.

IV. PRÓBA PORÓWNANIA I OCENY

Każdy czytelnik omawianych dokumentów zauważa, że dokument amerykański był przygotowany na szerszej platformie dyskusyjnej w nawiązaniu do zmieniającej się sytuacji Kościoła i świata, w nawiązaniu do konkretnych warunków życia Kościoła w USA i z ambicją szerokiego i zasadnego nakreślenia programu formacji przyszłych kapłanów. Dokument polski zaś był zredagowany w bezpośrednim nawiązaniu do dokumentów Kościoła powszechnego i wyraża raczej faktyczny stan formacji przyszłych kapłanów w polskich seminariach duchownych.

Wprawdzie obydwie dokumenty wiążą formację duchową alumnów z formacją intelektualną, a szczególnie pastoralną, ale podczas gdy dokument amerykański rozwija szeroko zagadnienie posługi słowa, sprawowania sakramentów — liturgii i posługi pastoralnej jako podstawy inspiracyjnej dla duchowej formacji przyszłych kapłanów, to dokument polski ogranicza się w tym względzie do stwierdzenia kilku zasad i to w charakterze postulatywnym.

Analogicznie ma się rzecz z nakreśleniem obowiązków i roli kierownika duchowego oraz wychowawców i innych profesorów w duchowej formacji kleryków. Dokument amerykański uzasadnia zarówno rolę kierownika duchowego, jak i innych pracowników wyższego seminarium duchownego. Kreśli ich zadania bardziej szczegółowo i stawia szczegółowe wymagania, mówi też o różnych możliwościach rozwiązania problemu funkcji kierownika duchowego. Dokument polski natomiast, stwierdziwszy podstawowy obowiązek kierownika duchowego, moderatorów (nie wyjaśniając co przez to pojęcie rozumie) i profesorów, wzywa wszystkich do przykładowego oddziaływania, a następnie kreśli praktyczne wymagania duchowej formacji przyszłych kapłanów.

Inne też jest potraktowanie zagadnienia dyscypliny i życia wspólnotowego kleryków. Dokument polski mówi o tym w dziale formacji duchowej, natomiast dokument amerykański traktuje o tych sprawach w specjalnym rozdziale.

Czym tłumaczyć to formalne zróżnicowanie omawianych ujęć problemu duchowej formacji w seminariach duchownych ¹²?

¹¹ Tamże s. 22-34 *passim*.

¹² Obydwie dokumenty zostały zatwierdzone tylko na określony czas dla wypróbowania. Jeśli zdadzą egzamin w praktyce, mają stać się podstawą formacji kleryków na następne lata.

Wydaje się, że nie jest to tylko sprawa czasu. Polski dokument był przygotowany pospiesznie już na 1968 r., podczas gdy dokument amerykański dopiero na 1971 r. Jednym z istotnych czynników wydaje się tu być fakt zasadniczej jednolitości środowiska życia polskich seminariów duchownych i polskich kapłanów, podczas gdy środowisko amerykańskie jest pluralizmem wszelkich odmian. Ta właśnie konieczność ustawicznego współżycia z odmiennymi środowiskami i orientacjami czyni koniecznym szersze rozpracowanie i uzasadnienie celów duchowej formacji alumnów i ich praktycznej realizacji. Polska jednolitość natomiast czyni te wszystkie sprawy niejako ewidentnymi i bezdyskusyjnymi, przynajmniej pozornie.

Obydwa dokumenty mają jednak ten sam brak, gdy idzie o stronę merytoryczną. Zagadnienie duchowej formacji przyszłych kapłanów i kapłańskiej drogi świętości chrześcijańskiej nie znajduje w nich dostatecznej podbudowy teologicznej. Pod tym względem i *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*, i *Dekret o posłudze i życiu kapłanów*, i *Dekret o formacji kapłańskiej* II Soboru Watykańskiego stanowią nieporównywalnie lepszą podstawę dla wypracowania i uzasadnienia programu duchowej formacji przyszłych kapłanów. Wydaje się, że wytłumaczeniem tego braku jest zasugerowanie się obu dokumentów posłannictwem pastoralnym kapłana jako celem, a nawet kryterium duchowej formacji kleryków. Takie zaś postawienie sprawy jest prawdą tylko w części. Nie wolno bowiem zapominać, że ostatecznie celem posłannictwa pastoralnego jest uświęcenie całego ludu Bożego, a więc i świętość kapłana. Mielibyśmy więc tu do czynienia z pomieszaniem celów w znaczeniu funkcyjnym z celami w znaczeniu egzystencjalnym.

Trzeba jednak dodać, że w kreśleniu zasadniczych postaw duchowych i dróg do nich wiodących nie ma istotnej różnicy między koncepcją dokumentu amerykańskiego i dokumentu polskiego. Ujawnia to, że popularne mniemanie o niesprawdzalności pozycji zajmowanych przez oba episkopaty w stosunku do odnowy i reform Kościoła, a szczególnie w stosunku do wychowania nowego kleru, nie znajduje tu swego potwierdzenia.

DIE FRAGE DER GEISTIGEN FORMATION DER KLERIKER
IN DEN PRIESTERSEMINAREN IN DEM AMERIKANISCHEN
UND DEM POLNISCHEN ERZIEHUNGS-UND STUDIENPROGRAMM

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die Behandlung des Themas der geistigen Formation der künftigen Priester in den Priesterseminaren in dem amerikanischen und dem polnischen Erziehungs- und Studienprogramm ist nicht nur durch seine Aktualität bedingt, son-

dern auch durch die geläufige Meinung über die verschiedenen Einstellungen der Episkopate zu der nachkonziliaren Problematik der Erneuerung der Kirche in den entsprechenden Dokumenten.

In dem Kapitel „Doktrinal — pastorale Voraussetzungen der geistigen Erneuerung“ stellt der Verfasser einen ziemlich umfangreichen Entwurf des amerikanischen Dokuments vor, das die geistige Formation der Kleriker in Verbindung mit der Verkündigung, der Sakramentspendung — der Liturgie und dem Pastoraldienst behandelt, sowie beschäftigt sich mit dem Entwurf des polnischen Dokuments, das den Prozeß der geistigen Formation auch in Verbindung mit der pastoralen Vorbereitung der Alumne auffaßt, jedoch nicht so eingehend, wie es das amerikanische macht.

Ein ähnlicher Unterschied zwischen den Dokumenten betrifft die Frage der Rolle des spirituellen Leiters, sowie der anderen Priester, die in den Priesterseminaren an der geistigen Formation der Kleriker arbeiten. Während das polnische Dokument an die prinzipielle Verantwortung des spirituellen Leiters für die geistige Formation künftiger Priester, und die fundamentale Pflicht der geistigen Unterstützung des spirituellen Leiters von den Moderatoren und Professoren erinnert, begründet das amerikanische Dokument die Notwendigkeit dieser Zusammenarbeit, steckt ihre konkreten Wege ab, bespricht einzelne Aufgaben des spirituellen Leiters und erblickt verschiedene Möglichkeiten der Lösung des Problems, das die Funktion des spirituellen Leiters betrifft.

Die beiden Dokumente weisen den gleichen Mangel, wenn es um die theologische Grundlage und die theologische Begründung des entworfenen Programms der geistigen Formation der Kleriker geht, auf. Diese Programme bieten hinsichtlich ihres Wesens keine Unterschiede dar, und bestätigen somit nicht die verbreitete Meinung über die grundsätzlich verschiedenen Einstellungen der entsprechenden Episkopate in bezug auf die nachkonziliare Erneuerung der Kirche, insbesondere der Priesterseminare.